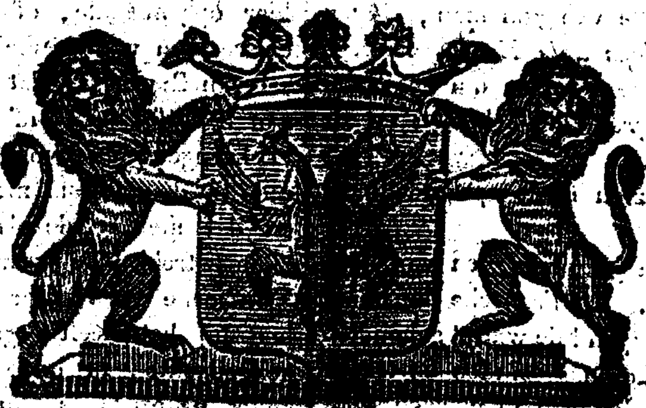
A°. 1827. N°. 99.

ARNHEMSCHE COURANT.

Dingsdag den 21 Augustus.

WEENEN, den 10. Augustus.

De kanselier prins *van Metternich* is naar zijne landgoederen in Bohemen vertrokken. Naar men verneemt, zal hij zich eerlang bij Z. M. den Koning van Pruissen te Töplitz begeven, en vervolgens naar Dresden, om zijne opwachting bij Z. M. den Koning van Saksen te maken.

— Uit Jassij heeft men hier de treurige tijding ontvangen van eenen vreesselijken brand, waardoor op den 31. Julij een groot gedeelte dezer stad is in de assche gelegd geworden:

Jassij, den 1. Augustus, ten 2 ure namiddag. De dag van gisteren was voor de stad Jassij een dag van jammer en vertwijfeling. Ten half drie ure 's namiddags ontstond er brand in het huis van den spathar *Illu Izmeo*, in de nabijheid van het Russische consulaat. De hevige noordwestewind slingerde de brandende sparren van het dak in verscheidene wijken van de stad, en in den tijd van een kwartier uurs stonden reeds meer dan tien huizen op onderscheiden van elkander afgelegene punten in volle vlam. Steeds meer en meer woedend loeide de storm, en gelijk eene zee golfden de vreesselijke vlammen, en verwoestten met eene ongeloofelijke snelheid alles wat in haren weg stond. Alle menschelijke hulp was onmogelijk, en iedereen was blijde het leven maar te kunnen redden. Meer dan een derde gedeelte der stad, en wel het schoonste gedeelte van dezelve, is afgebrand. Ongeveer 800 huizen, waaronder het Prinsen hof, (het verblijf van den hospodar) met alle bureaux en archieven, de paleizen der bojaren *Roznowan*, *Ghika*, *Palladi*, *Kalimachi* enz., bijna alle bergplaatsen van koopmansgoederen, vijftien kerken, waaronder ook de hoofdkerk en het katholijke klooster, zijn eene prooi van het woedende element geworden.

Nu reeds heeft men meer dan 50 lijken uit het puin opgehaald. De Vorst zelf had naauwelijks tijd, zich met de zijnen door eene achterdeur te redden. De katholijke zendelingen ontkwamen alleen door eenen sprong over eenen hoogen muur, en bevinden zich tegenwoordig, van alles beroofd, in het gebouw van het Oostenrijksche agentschap. Meer dan 10,000 menschen bevinden zich geheel zonder dak en dwalen wanhopend rond.

Boven alle beschrijving ontzettend was, vooral bij het invallen van den nacht, de aanblik, eene streek van bijna een halve mijl in lichte laaije vlammen te zien. Bij alle deze verschikkelijkheden kwam nog het ongeval, dat men genoodzaakt was, alle misdadigers los te laten, vermits het sterke gebouw Temmitza, waarin zij opgesloten waren, ook in brand geraakte. Deze booswichten, vereenigd met ander gepeupel, bedreigden het overige gedeelte van de stad met plundering; alleen door de uiterste inspanning van de regering en der inwoners gelukte het dit geboefte in toom te houden, en nieuwe ongelukken af te wenden.

Ontzettend was het schouwspel, toen de bloedrood opgaande zon den volgenden morgen de overblijfselen dezer ongelukkige stad verlichtte, en men op de plaatsen, waar gisteren nog ruime welvaart heerschte, bij de puinhoopen menschen in wanhoop zag omdoolen, die veelal bezig waren, de verbrande lijken van hunne aanverwanten op te delven.

Op het oogenblik, dat dit berigt geschreven wordt, staat op nieuw een gedeelte der stad in vlam; de vreesselijke storm woedt aanhoudend; de Almagtige alleen kan ons van een geheelen ondergang redden.

FRANKFORT, den 17. Augustus.

Volgens geruchten, hebben onlangs te Heidelberg onlusten onder de studenten plaats gehad, zoo dat men genoodzaakt is geweest de voorlezingen acht dagen op te schorten.

— Brieven uit Tiflis maken melding van eene verstandhouding tusschen den Perzischen vorst *Abbas-Mirza* en den pacha van Turksch-Georgie, welke in het Russisch hoofdkwartier zou zijn bekend geworden. Indien dit waar is, heeft men ernstige vertoogen van de zijde van Rusland bij de Porte te voorzien.

GENEVE, den 8. Augustus.

Onder de compagnie artillerie van ons garnisoen hebben eenige onlusten plaats gehad. Sedert eenige dagen klaagden de soldaten, dat men hen in de grachten liet werken, om eenen tuin aan te leggen. Op Maandag, den 23. Julij, gingen 10 man, die tot dit werk ontboden waren, zeer vroeg uit de kazerne en kwamen niet op het morgen-appel. Zij keerden in den loop van den dag terug en werden in de politie-zaal opgesloten. Des anderen daags, bij gelegenheid van het morgen-appel, kwam de troep niet alleen gewapend op het plein, maar bevrijdde ook hunne makkers en deed hen insgelijks de wapens opvatten.

De aldus gewapende compagnie verklaarde, dat zij niet meer wilde gaan werken; zij werd weerspannig, maakte veel geruchts en men werd genoodzaakt alle toegangen van het plein der kazernen af te sluiten, ten einde voor te komen, dat de manschappen de vlugt namen. De kapitein rukte een der grootste muiters het geweer uit de hand; deze ontnam het hem op zijne beurt en dreigde hem. De troep werd binnen de kazernen gehouden; doch maakte zulk een vervaarlijk geraas, dat men genoodzaakt was hen vrij te laten.

Op den 25. wilde de kapitein eenige manschappen, die slecht geëxerceerd hadden, naar de politie-zaal zenden; doch alle overigen verzetten zich hiertegen. Onder de meest oproerigen, was een tamboer, die door een der officieren met den degen bedreigd werd; gelukkig zag dit een onder-officier en stiet den tamboer met de kolf van zijn geweer op zijde, zoodat de steek mis ging, en slechts een ligte kwetsuur veroorzaakte.

— Hier zijn drie jonge Grieken van 9, 10 en 14 jaren uit Missolunghi aangekomen. Bij de inneming dier stad zijn zij krijgsgevangen gemaakt en naar Alexandrië in Egypte overgevoerd. De twee jongsten zijn voor 5000 franken vrijgekocht; de oudste, uit het huis van zijnen eigenaar ontsnapt zijnde, is aan boord van een Fransch schip opgenomen en naar Europa overgebragt. Dit merkwaardige kind heeft reeds bewijzen van moed gegeven; schoon nog geen twaalf en een half jaar oud, heeft hij echter reeds verscheidene uitvallen bijgewoond en een kogel in den linker voet gekregen. Twee dezer kinderen moeten zich naar het graafschap Lauzanne en de derde naar Bazel begeven.

DRESDEN, den 12. Augustus.

De Saksers wenschten voor hunnen beminden monarch een gedenkteeken op te rigten, toen zij het 50ste jaar zijner regering vierden. De zedigheid des Konings deed hem het daartoe gedane voorstel afslaan. Z. M. antwoordde, dat om hem zoodanig bewijs van liefde te geven, moest gewacht worden tot dat hij niet meer zijn zou, en dat men hem dan nog beter zou kunnen beoordeelen. Thans, nu ons deze monarch door de bestelling der Voorzienigheid ontnomen is, zijn gewis alle Saksers het daarin eens, om de oprigting van het gedenkteeken niet langer uit te stellen. Daartoe zal derhalve onverwijld eene inschrijving geopend worden. De tegenwoordige Koning verlangt ook zeer, dat dit ontwerp moge uitgevoerd worden, en Z. M. heeft op de minzaamste wijze beloofd, alles te zullen toestaan, wat daartoe bevorderlijk kan wezen.

LONDEN, den 14. Augustus.

De benoeming van lord *Goderich* tot den post van eersten minister, zegt een der dagbladen, heeft algemeen genoegen gegeven. Indien zijne talenten al niet van dien verheven aard zijn, dat zij den algemeenen bijval verwerven, overtreffen zij echter die van de meesten dergenen, die in dienst van den staat zijn. Lord *Goderich* bezit wijders verscheidene andere hoedanigheden, welke hem bijzonder geschikt maken om den verheven post te bekleeden, waartoe hem zijn souverein geroepen heeft. Hij stamt af van een aanzienlijk geslacht, onderscheidt zich door zuiverheid van beginselen, door opregtheid in zijne gedragingen en een edel voorkomen; hij is daarom ook bij een iegelijk geacht. Door rondborstigheid en vastheid van zijn karakter, weet hij vertrouwen op zijn oordeel en zijne ondernemingen in te boezemen. Ook was het niet mogelijk, dat eenig staatsman de moeijelijke taak van eersten minister op zich nam, onder gunstigere voorschikkingen, dan zich aan lord *Goderich* verbinden. Geplaatst, gelijk hij is, onder den invloed van de liberale en verlichte staatkunde, waarin ons land laatstelijk zulke snelle vorderingen heeft gemaakt, kan hij niet missen, in zijne hooge ambtsverrigtingen volledig aan het vertrouwen van zijnen Koning en van het verlichte publiek dezes grooten en magtigen rijks te beantwoorden.

PARYS, den 17. Augustus.

Eergisteren heeft zich Z. M., vergezeld van den Dauphin, naar de kerk van Onze Lieve Vrouw begeven, en is aldaar door den aartsbisschop van Parijs aan het hoofd der geestelijkheid van de hoofdstad ontvangen. Dadelijk na de vesper is de door *Lodewijk XIII.* ingestelde processie van de Maagd begonnen. Het prachtige standbeeld van de Moeder Gods werd door de diakenen gedragen; eene talrijke geestelijkheid ging vooroop; de aartsbisschop en andere hooge geestelijken gingen achter aan. Zijne Majesteit en HH. KK. HH. hebben de processie te voet gevolgd.

— De censuur heeft aan de dagbladen niet toegestaan verslag te geven van het proces tegen den abt *Saladin*, die beschuldigd was, zijnen pastoor met den nachtmaalswijn te hebben willen vergeven. Men heeft uit dien hoofde daarvan een afzonderlijk geschrift uitgegeven. Het blijkt uit hetzelve, dat tusschen den pastoor en zijnen vicaris vijandschap heerschte, en naar alle waarschijnlijkheid de pastoor zelf den wijn met koperzuur vermengd had, om zijnen vicaris in het ongeluk te brengen. De laatste is vrij gesproken geworden. Merkwaardig is de aanspraak, welke de president bij deze gelegenheid aan het hof heeft gedaan: „Dit proces, zeide hij, bewijst op nieuw de voortreffelijkheid van ons justitiewezen. De beklaagde, hij mag schuldig of onschuldig zijn, heeft zijn regt kunnen uitoefenen tegen zijne wederpartij, die een eerwaardigen post bekleedt, als tegen-aanklager op te treden. De publiciteit heeft hem hare hulp verleend. Men geloove toch niet, dat het schandaal had behooren geheim gehouden te worden, wijl er twee priesters in betrokken waren. Men late aan de openbare mening haren vrijen loop. Onze priesters kunnen, wijl hun rijk niet van deze wereld is, daarom de openbare achting niet ontberen. Integendeel, deze zou hun juist daarom ontzegd worden, wanneer men ze aan het openbaar onderzoek wilde onttrekken."

— De jongste berigten uit Catalonie zijn zeer verontrustende voor de Spaansche regering. De Carlisten zijn, ten getalle van 700 man, binnen Gironne gedrongen, aangevoerd door zekeren *Jeps dels Estangs*. Deze bende heeft aldaar geplunderd en een aantal gezetene lieden om het leven gebragt, onder anderen ook den graaf *van Negro*, die bekend staat als een getrouw aanhanger van Koning *Ferdinand*.

Naar den kant van Vich en elders hebben zich mede opstandelingen vertoond.

Den 5. is *Estangs* met zijne bende te Berga gekomen, en van daar is hij tot digt bij de Fransche grenzen getrokken. De Fransche douaniers hebben zich, uit dien hoofde, verzameld en gewapend de wacht gehouden.

De opstandelingen noemen zich mishandelde koningsgezinden en trachten jonge lieden, door het aanbieden van handgeld, aan te werven.

In Arragon en Castilie heeft men mede reeds dergelijke benden waargenomen.

Er zijn eenige troepen naar Catalonie afgezonden; doch dezelve zijn te zwak om de opstandelingen te kunnen betengelen.

LUIK, den 17. Augustus.

Uit Spa wordt den 16. dezer het volgende gemeld:

Z. K. K. de Prins *van Oranje* is gisteren 's namiddags omstreeks twee ure alhier aangekomen.

s' Vorsten komst was eenigzins onverwachts; eerst den avond te voren had men daarvan gehoord. Eenige jonge lieden besloten, uit eigen beweging, te paard den Prins te gemoet te rijden. Toen Hoogstdezelve te Marteau, een half uur van Spa, was aangekomen, schoten de ingezetenen toe, spanden de paarden van het rijtuig en trokken hetzelve voort tot aan het Oranje-Hôtel, waar Z. K. H. is afgestapt. Aldaar heeft Hoogstdezelve aan de regering, den pastoor en de eerste ambtenaren der gemeente gehoor verleend. Z. H. K. heeft aan den burgemeester betuigd hoe zeer hij getroffen was over de bewijzen van hoogachting, welke hij had ontvangen.

Terwijl de klokken luiden, vloeide de menigte meer en meer te zamen, om den Prins te beschouwen, bij wiens aanblik telkens een vrolijk gejuich opging.

's Avonds zijn het raadhuis en vele particuliere huizen geïllumineerd geweest.

Mengelwerk.

H....., den 16. Aug. 18..

Aan de Redactie.

Indien het bijgaande stukje, behelzende eenige aanmerkingen over den tegenwoordigen toestand der Vaderlandsche Boekbeoordeeling, U daartoe geschikt mogt voorkomen, verzoek ik er U eene plaats voor in het Mengelwerk van uw dagblad. Misschien maak ik U met dit verzoek, als het door U wordt ingewilligd, medepligtig aan de misdaad van gekwetste Majesteit. Dit bedenkende, zou ik met mijn verzoek zijn achterwege gebleven, had mij de inhoud van Uw dagblad niet verzekerd, dat Gij nooit schroomt de waarheid met bescheidenheid te doen spreken, en dat Gij ook gegronde tegenbedenkingen, als zij worden ingezonden, in Uw blad opneemt. — Misschien kan tot aanbeveling van dit stuk de verzekering dienen, dat geen oude wrok tegen de Recensenten het heeft te weeg gebragt, en dat het ook geene bedekte aankondiging is van een nieuw ophanden tijdschrift, waartoe dan dit stuk het publiek zou moeten voorbereiden.

Ik noem mij met hoogachting,

UEd. Dw. Dienaar,

N. N.

EEN WOORD OVER DEN TEGENWOORDIGEN TOESTAND DER NEDERLANDSCHE BOEKBEOORDEELING.

I.

Het is voor den roem des vaderlands ten hoogste schadelijk, als men ook van hetgeen er gebrekkigs in gevonden wordt, met ophef spreekt. Buitenlanders hebben ongelijk, als zij de Nederlandsche taal en letterkunde met minachting beschouwen; maar het zou onredelijk zijn, om *de Nederlandsche Boekbeoordeeling*, die er een belangrijk deel van uitmaakt, zoo als zij thans gesteld is, tegen buitenlandsche beoordeeling in bescherming te nemen, of er van te spreken, als iets dat de vergelijking met het buitenlandsche kan uithouden, en dus aanprijzing verdient. Om deze stelling uit een te zetten en te staven, willen wij aan het begrip van Boekbeoordeling, zoo als het door het gezond verstand, en de beste voorbeelden bepaald wordt, datgene toetsen, wat men er in de meeste vaderlandsche tijdschriften voor doet doorgaan.

Eene *Recensie*, voor zoo verre zij is, wat zij zijn moet, noemen wij zulk een verslag van de strekking van eenig werk, waaruit de betrekkelijke waarde, die het heeft, en dus ook de plaats, die het in het gebied der letterkunde kan innemen, gemakkelijk kan worden opgemaakt. Als zoodanig is zij onderscheiden van eene enkele opgave van den hoofdzakelijken inhoud, of van enkele, hetzij als uittreksel medegedeelde; hetzij als staal letterlijk uitgeschrevene brokken; van eene discussie over het belang, waarde, onwaarde enz., van datzelfde onderwerp, waarover in het te recenseren boek gehandeld wordt, zonder dat daarbij het boek zelf veel in aanmerking komt; van eene met min of meer bewijzen gestaafde redenering over het genoegen of de verveling, waarmede Recensent zulk een boek gelezen heeft; van eene opgave der redenen, waarom Recensent zulk een boek niet zoo of anders zou gemaakt hebben, van eene op grond van het gezag en de legitimiteit van de regtbank der Boekbeoordeeling gedane uitspraak, of het publiek zulk een boek moet lezen, bewonderen, of tot scheurpapier gebruiken; van elke hoe ook ingerigte beoordeeling van de verdiensten des schrijvers. Al het hier opgenoemde, of daaraan gelijksoortige, met hoe veel geleerdheid en vertoon van wijsheid ook toegetakeld, is slechts bedriegelijk namaaksel van Recensie, dat alleen door hoofden wordt vervaardigd, dien het aan tijd of kracht, of aan beide ontbreekt, om echte Recensies te weeg te brengen, en wordt daaraan gemakkelijk als namaaksel herkend, dat men er den inhoud niet gemakkelijk in het geheugen van bewaren kan, en dat men er de plaats niet uit kan opmaken, die het werk, wegens zijne betrekkelijke waarde, in de letterkunde kan beslaan.

In eene goede Recensie wordt het doel des schrijvers en de wijze, hoe hij het heeft pogen te bereiken, opgegeven; het oorspronkelijke en zelfgedachte, in onderscheiding van hetgeen anderen zakelijk of woordelijk nagezegd is, in het algemeen aangewezen; de vorm en de stijl waarin het werk geschreven is, worden aan vaste regels getoetst, en de afwijking van deze regels, als zij bestaat, eenvoudiglijk aangeduid; eindelijk worde de lezer op het standpunt geplaatst, om het werk, dat beoordeeld wordt, in vergelijking te beschouwen met andere vroegere van gelijksoortigen inhoud. De toon zij die der liefde tot uitbreiding van het rijk der letteren en der wetenschappen, geheel onpartijdig omtrent personen en zaken, en vooral vrij van die hoogmoed ademende betweterij, die de uitspraak *éénes* kunstregters wil doen doorgaan vooor de eenig mogelijke en laatste uitspraak van alle bevoegde beoordeelaars. De uitdrukkingen moeten gepast zijn voor het onderwerp, en de noodzakelijke duidelijkheid moet vooral niet verzwakt worden door duistere kwinkslagen of toespelingen op zulke dingen, die slechts aan den Recensent, den schrijvers en weinige anderen, bekend zijn. Kortheid is eene eigenaardige eigenschap eener goede recensie, wegens den geknischten wetenschappelijken stijl, waarin zij geschreven wordt, en wegens eene zorgvuldige vermijding van alle niet ter zake dienende uitwijdingen; maar hare lengte moet evenredig zijn aan de zaak, die er in behandeld wordt, en niet aan de plaats, die er in een tijdschrift voor kan worden afgezonderd. — Sommige boeken, vooral van kleinen omvang (brochures), soms ook wel van grootere uitgebreidheid, zijn zoo nietig, dat zij geene opmerkzaamheid waardig zijn. Zij kunnen op geene andere waardige wijze worden beoordeeld, dan dat ze met stilzwijgen worden voorbij gegaan, omdat ze geene plaats onder de voortbrengselen der letterkunde kunnen innemen. Sommige boeken zijn, ten aanzien van vorm en inhoud, zoo oorspronkelijk, zoo nieuw, en wijken van het gewone zoo ver af, dat zij, bij voorraad, zoo niet boven de beoordeeling verheven, er ten minste buiten gelegen zijn. Dit had b. v. plaats, toen KANT zijne wijsgeerige schriften uitgaf. In zulk een geval kan een Recensent niet anders dan de algemeene strekking des werks opgeven, en tevens de redenen aanwijzen, waarom de nadere beoordeeling tot den tijd moet verblijven.

Er bestaat hoegenaamd geene reden, waarom een verzamelaar, uitgever van boekbeoordeelingen van alle uitgekomene werken, recensien wel voor dat hij er heeft, die goed zijn, zou moeten geven. Maar even min is er reden, waarom elk werk slechts door éénen man zou moeten beoordeeld worden, daar het zeer mogelijk is, dat er onderscheidene recensies van onderscheidene mannen bij hem kunnen inkomen, en de zamenstelling dier onderscheidene beoordeelingen, zoo wel wegens onderlinge verscheidenheid als overeenstemming, nuttig kan zijn. Als eindelijk eene rencertsie goed is, dan kan alleen bescheidenheid van den steller eene gegronde reden zijn, om zonder diens naam in het licht te verschijnen. De bekendmaking van dien naam is echter altijd verkieslijk, al ware het dan ook maar, om het vermoeden voor te komen, dat de schrijver of een belanghebbende de hand aan eene gunstige beoordeeling geleend hebbe.

Wie echter deze steller ook moge zijn, hij moet, om zich van zijne taak wel te kunnen kwijten, behalve tijd en goeden wil, ook eene grondige kennis hebben van het vak, waartoe het werk zijner beoordeeling behoort; hij moet ook eene algemeene kennis der wetenschappen bezitten, om hare onderlinge betrekking te kennen; en boven dat alles, eene, door langdurige oefening verkregene vaardigheid hebben, om den wezenlijken inhoud van een boek op te nemen; hij moet een geleerd en een verstandig man zijn.

Als de openlijke boekbeoordeeling aan deze hier opgetelde vereischten voldoet, dan kan zij slechts door hen, die wrok of vrees omtrent haar koesteren, gewraakt worden. Zij bezit in dezelfde evenredigheid, als men zich meer op haar kan verlaten, eenen grooteren invloed op het beschaafd gedeelte des volks, dat zich gaarne aan haar gezag wil onderwerpen. Daardoor bevordert ze het schrijven en doelmatig uitgeven van goede boeken, en gaat het uitgeven en lezen van slechte schriften tegen; en brengt in dit opzigt, wegens hare eenparige werking, meer te weeg, dan menige geleerde maatschappij met het uitschrijven van prijsvragen en het bekroonen en verspreiden van verhandelingen. Zij is de thermometer van den staat der letterkunde, en levert bestendig de bouwstoffen op, voor derzelver geschiedenis. Zij bewaart dien tak van handel, die gelijkelijk welvaart, beschaving en zedelijkheid kan bevorderen, den boekhandel namelijk, voor die ontaarding, die er zoo gemakkelijk, door het uitkomen van prulschriften, kan insluipen. Er is derhalve grootelijks aan gelegen, dat zij is, wat zij zijn moet.

(Het vervolg hierna.)

J A C O T O T.

Ofschoon de leerwijze van den heer JACOTOT te *Leuven* eene hooge bescherming schijnt te genieten, ondervindt dezelve nogtans vele bestrijders onder dezulken, die gewoon zijn de zaken op zich zelven te onderzoeken, en zich door geenen uiterlijken glans of ophef laten verblinden. Er is dezer dagen (het tegenwoordig artikel werd reeds in April van dit jaar opgesteld) te *Brussel* eene brochure uitgekomen, onder den

titel van: *Remarques sur la Methode de M. JACOTOT*, waarin met zeer veel gezond verstand en onpartijdigheid deze leerwijze wordt getoetst. Dit boekje verdient alle aanbeveling, opdat eene verkeerde inrigting des te eerder ontmaskerd worde, en de vorderingen, die sedert jaren in een goed en doelmatig *verstandelijk* onderwijs gemaakt zijn, niet verloren gaan; noch beletselen ontmoeten, die den schijn aannemen van iets beters in de plaats te stellen. Het volgende zal zoo wel dit boekje, als deze leerwijze eenigzins doen kennen.

» De zinspreuk van het *algemeene onderwijs* (of dat van den heer JACOTOT) bestaat in de woorden: *alles is in alles* (*tout est dans tout*). Bij den eersten opslag schijnt dit denkbeeld of eene ongerijmdheid of eene belagchelijke scherts te bevatten. Wanneer men intusschen aan den naam denkt, welken de heer JACOTOT, als een man van verstand en geleerdheid, teregt gemaakt heeft, kan men niet gelooven dat hij onzin gesproken of over een zoo ernstig onderwerp, als de opvoeding, heeft willen schertsen, of met het publiek den spot drijven. Reeds zeer dikwijls heeft men hem, om de verklaring van dit eerste beginsel (*tout est dans tout*) aangezocht, aan hetwelk zich alle verrigtingen zijner leerwijze vastknoopen. Men heeft gevraagd, of de mathesis en de muziek in den *Telemachus van* FENELON vervat waren. Men gevoelt wel, dat mijnheer JACOTOT deze vraag op geene klare noch duidelijke wijze moet noch kan beantwoorden. Ten aanzien van den eenen, verschanst hij zich achter eene deftige stilzwijgenheid. Van eenen anderen vordert hij slechts *vertrouwen* en *leerzaamheid*; om hem te overtuigen. Doordrongen van het beginsel van SENECA, dat het beter is over duistere en nuttelooze dingen te spreken, dan in het geheel niets te zeggen, beantwoordt hij weder anderen, zoo als de orakels der oudheid gewoon waren te doen, — door namelijk niets op te helderen. Somtijds, intusschen tot het punt, waarvan men is uitgegaan, teruggevoerd en daartoe sterk aangedrongen, erkent de heer JACOTOT dat dit beginsel: *alles is in alles*, slechts beteekent, dat alle menschen eene gelijke mate van verstand bezitten (*que tous les hommes ont une intelligence égale*); en dat een domme voerman, welke in ons oog niet ver boven het dier, dat hij geleidt, verheven is, het genie van HOMERUS, NEWTON, BOSSUET, RAPHAËL en MICHAËL ANGELO bezit, en wanneer hij wilde, de *Ilias* zou kunnen vervaardigen, de wetten van het heelal ontdekken, de St. Pieterskerk van *Rome* daarstellen, de verheerlijking van den Zaligmaker op het doek schilderen, of verhandelingen over de natuurlijke historie zou kunnen schrijven.

Elders wederspreekt de heer JACOTOT de ondervinding van alle landen en tijden, wanneer hij, daartoe gedrongen, de duisterheid wil ophelderen, waarin de grondstellingen van zijne leer gehuld zijn. En bijaldien dit duistere door hem wordt toegelicht, vervalt hij in ongerijmdheden en wordt belagchelijk. Zonder te antwoorden op de tegenwerpingen, die zich in menigte aanbieden, en die men niet kan nalaten in het midden te brengen, ontwikkelt en verdedigt JACOTOT, die eene levendige, gemakkelijke en schitterende voordragt heeft, zijne meening op een toon [illegible] die overbluft. Hij [illegible] meene, onbepaalde redeneringen en zamengestelde denkbeelden, bij welke het even vermoeijend als moeijelijk is, om hem te volgen. Soms brengt hij iemand eindelijk tot zwijgen, zonder dien daarom overtuigd te hebben. Het is derhalve gemakkelijk te verklaren, hoe de heer JACOTOT, bij verschillende gelegenheden, eene soort van blinde vooringenomenheid voor zich heeft ingeboezemd. Vooreerst zijn vele menschen altijd geneigd, om datgene te bewonderen, wat moeijelijk is om te begrijpen, en door eene traagheid van geest, die zeer algemeen plaats vindt, willen zij liever gelooven, dan zich de moeite geven om over de denkbeelden van anderen na te denken. Eenigen geven zich gaarne het voorkomen van diepzinnigheid, door den schijn aan te nemen, als of zij eene redenering, onbegrijpelijk voor het groote gros der menschen, gevolgd en gevat hebben. Anderen bewonderen uit navolging, en voegen zich steeds bij een reeds heerschend gevoelen. Velen eindelijk, verleid, zoo wel door de gemakkelijkheid, waarmede zich de heer JACOTOT uitdrukt, als door het vertrouwen, dat hij in zich zelven schijnt te stellen, zijn bovenal verblind geworden door den fikschen en vasten toon, waarop hij redeneert en gevolgen trekt. Ik kan JACOTOT in sommige oogenblikken het best met de Pythia van de Delphische godspraak, op haren drievoet gezeten, vergelijken; en wanneer ik lieden ontmoet, die reeds half overtuigd zijn door hetgeen zij van hem hebben hooren zeggen, worde ik in de verzoeking gebragt, om hun de volgende woorden van ESCHINUS toe te voegen: *wat zou het dan zijn, zoo gij hem zelven gehoord hadt?*

Toen ik mij bij den heer JACOTOT heb bevonden, heb ik hem van dien geheelen toestel ontdaan, die op de verbeeldingskracht werkt, en den vrijen toegang tot eene bedaarde overweging afsnijdt, een toestel, die velen kwakzalverij noemen, omdat dezelve er al den schijn van heeft. Ik heb, om zoo te spreken, oogen en ooren voor zijne welsprekendheid gesloten, en mijne geheele aandacht alleenlijk op het wezen van zijn leerstelsel gevestigd, dat is te zeggen op de beginselen, de middelen en het doel van hetzelve. Iets verder, vervolgt de schrijver: » Het is eene onwaarheid, dat (gelijk de heer JACOTOT stelt) langs den gebruikelijken weg acht of tien jaren noodig zijn, om het Latijn te leeren. Het onderwijs van een kind kan in de daad al dien tijd vereischen; maar het houdt zich gedurende denzelven met vele andere oefeningen te gelijk bezig. En vooronderstellende, dat de heer JACOTOT aan hetzelve het latijn in den loop van één jaar kon leeren, en dat hij voor iedere der overige vakken van onderwijs, die tot eene volledige opvoeding behooren, denzelfden tijd noodig had, — zou het kind, door hem onderwezen, na verloop van tien jaren niet verder zijn gevorderd, dan een ander, hetwelk in een van de collegien des rijks onderwijs had genoten. Ik kan bovendien niet denken, dat, wanneer JACOTOT met het Latijn geslaagd is, zijn leerling de verdere beoefening van die taal zou vaarwel zeggen, om zich dan geheel alleen op de geschiedenis of eenige andere wetenschap bij uitsluiting toe te leggen. Hij heeft te veel ondervinding, om niet te weten dat de jeugd spoedig kan leeren, maar dat zij zich niets wezenlijks toeeigent of behoudt, dan door de gedurige herhaling van dezelfde denkbeelden. Wanneer JACOTOT derhalve van een tienjarig knaapje een goed latinist gemaakt heeft, zal hij volstrekt noodig hebben, om gedurende de opvolgende jaren op het latijn terug te komen, indien zijn kweekeling, wat hij reeds wist, niet weder zal vergeten. Hij zal dus verpligt zijn verschillende vakken van het onderwijs gelijktijdig te behandelen, en daarmede voort te varen tot op het oogenblik, dat de leerling, wiens organen inmiddels meer ontwikkeling en kracht hebben verkregen, en wiens verstand rijper is geworden, verzekerd kon zijn, datgene wat hij geleerd heeft, te behouden. Want iets te leeren beteekent weinig. Maar het is een grondregel in de opvoedkunde, dat het geleerde moet behouden worden. Dat, dan de heer JACOTOT niet langer het voordeel van zijne methode roeme. Alle overhaasting in het onderwijs is schadelijk, wijl men, door het tijdperk, in hetwelk de jeugd onderwezen wordt, te verlengen, kan verzekerd zijn, haar de vruchten van hetzelve te doen plukken, — en daardien deze langzame voortgang, ver van een kwaad te zijn, integendeel de sterkste waarborg voor de grondigheid van de kennis der leerlingen uitmaakt."

(*Het vervolg hierna.*)

UITTREKSEL UIT EENE AANSPRAAK, GEHOUDEN DEN 29. MAART 1815.

Geen tijdperk is er misschien bekend in de geheele geschiedenis der wereld, dat zoo vol is van gedurige veranderingen en verbazende omkeringen in den openbaren staat van zaken, dan de leeftijd van het tegenwoordig geslacht. Hoogen en lagen, vorsten en volken hebben dit rijzen en dalen, dit op- en ondergaan, die gedurige wisselingen en vlottende bewegingen, welke vooral de laatste jaren kenschetsen, niet alleen gezien, maar ook werkelijk ondervonden, zoo dat bijkans geen stand of rang hiervan uitgezonderd kan worden.

Hoe dikwijls zulks ook zij opgemerkt, de gebeurtenissen van den dag en nog al voortslingerende loop der dingen, dringen ons schier onwederstaanbaar tot herhaling.

Ons vaderland heeft wel bijzonderlijk in deze wisselingen gedeeld. Hetzelve is van de eene gedaante in de andere, van de eene vorm van bestuur in de andere overgegoten; en naauwelijks is er eenig regeringstelsel bekend, dat wij niet beproefd, noch eenige titel van oppergezag, dien wij niet gedragen hebben, schoon dan slechts voor eene korte poos.

Nadat het Republikeinsch bestuur met eenen stadhouder aan het hoofd, zoo als de vereenigde gewesten, sedert de afzweering van het Spaansche juk, zich verbonden hadden, werd vernietigd, volgden de verschillende staatsregelingen en benamingen met eene zoo verhaastte snelheid, dat zij elkanderen gedurig verdrongen, zonder bijna tijd gehad te hebben zich bij name [illegible] len en eenigermate te [illegible]

Na het uitgeweken stadhouderschap trad eene vergadering van *volksvertegenwoordigers*, zonder een uitstekend hoofd, te voorschijn, als de hoogste wetgevende magt, die echter ook tusschen beiden weder van naam en gezag veranderde, naar de verschillende partijen, van welke dan de een dan de andere boven dreef. Hierop volgde een *staatsbewind*; daarna een raadpensionaris, die ter naauwernood den tijd had de nieuwe grondwet en een stelsel van belastingen den volke aan te kondigen: hij moest voor een vreemden Koning de plaats weder inruimen. Al het republikeinsche ging nu verloren onder eene eenhoofdige regering, door eene kroon en scepter, waartegen onze voorvaderen zoo lang en sterk gestreden hadden. Het gemeenebest ging te gronde, de unie van *Utrecht*, die oude band der vereenigde gewesten, werd nu ten eenenmale verbroken, en ons land verkreeg den naam van koningrijk, niettegenstaande men toen reeds voorspelde, dat de grond te week en moerassig was om eene kroon te kunnen dragen. Zij verzonk ook welhaast weder. De nieuwe Koning, hoezeer zich haastende om paleizen te bouwen, en lusthoven aan te leggen, had pas dit werk begonnen, of hij werd daarin gestoord door eene nieuwe omwenteling. De Koning verdween, zoo als hij gekomen was, en wij werden *keizerlijken* of liever een aanhangsel van een naburig keizerrijk, met verlies van ons geheel volksbestaan. Alle staatsstukken werden nu uitgevaardigd in [illegible], gelijk kort te voren in naam der volksvertegenw[illegible] van het staatsbewind, van den raadpensionaris [illegible] Koning. Eenige jaren duurde ook deze orde van zaken [illegible] die genoemd mag worden) maar [illegible] overblijfsels van onze vorige welvaart te verslinden, om de openbare en bijzondere kassen tot den bodem toe te ledigen, om door een nationaal bankeroet duizenden van anders welgezeten huisgezinnen in bittere armoede te dompelen, en het algemeen vertrouwen te verbannen; om de eenvoudige vaderlandsche zeden te bederven, onze moedertaal, kunsten en wetenschappen te onderdrukken; om onze jongelingen, als kudden vee, naar de slagtbank te zien voeren; in één woord, om ons al het grievende, harde en verschrikkelijke der diepste slavernij te doen gevoelen onder de slagen van onze drijvers. — Op die wijze zagen wij het tooneel gedurig veranderen, maar ook gedurig van kwaad tot erger loopen, en de algemeene ellende toenemen, naar mate de luister van het bestuur meer schitterde, of deszelfs titel hooger klonk.

Eindelijk brak de dag onzer verlossing aan. De vertrapte natien stonden moedig op tegen haren overheerscher, en ons vaderland juichte in zijne herboren vrijheid. Het oude vorstelijke stamhuis keerde terug, en aanvaarde het bewind dezer landen, niet in de vorige hoedanigheid, maar met een veel hooger magt bekleed, en onder den nieuwen titel van *Sou-*

[illegible] *Vorst*, welke inrigting door eene vastgestelde grondwet onherroepelijk scheen bevestigd te worden; doch weinig langer dan een jaar heeft deze vorm van bestuur bestaan, en dezelve werd door eene andere weder vervangen. Een uitgestrekter grondgebied, aan het oude *Holland* toegevoegd, verheft den Vorst tot den rang der gekroonde hoofden, onder den naam van *Koning der Nederlanden*.

Maar heb ik hier niet eene geschiedenis van eeuwen beschreven? — Neen! het is slechts de geschiedenis van weinige jaren. Ik heb niets gezegd, dan hetgeen velen zoo niet de meesten uwer beleefd en gezien hebben. Wij behoeven ons niet eens te beroepen op de oudsten onder ons; ook de minder bejaarden zullen dat alles uit hun geheugen kunnen aanhalen, en bevestigen, zoo als wij het voorgedragen hebben, hoewel de nakomelingschap met moeite zal kunnen gelooven, hoe het mogelijk geweest zij, dat dit alles binnen een zoo kort tijdsbestek en op een zoo klein plekje gronds heeft kunnen voorvallen.

GESCHIEDKUNDIGE HERINNERINGEN.

Den 19. Augustus 1627 nam de Stadhouder FREDERIK HENDRIK *Grol* bij verdrag in; en werd HERMAN OTTO graaf VAN [illegible] tot bevelhebber dier stad, in plaats van MATTHYS VAN DULKEN, aangesteld.

Den 19. dito 1672 werd de Ruwaard CORNELIS DE WITT, gedurende vierdehalf uur, op de pijnbank allerwreedaardigst gemarteld om tot bekentenis van den aanslag op 's Prinsen leven gebragt te worden, waarvan hij door den eerloozen WILLEM TICHELAAR beschuldigd was.

Den 19. dito 1814 werden *Demerary* en *Essequebo* aan *Groot-Brittanje* afgestaan.

Den 20. dito 1604 bemagtigde Prins MAURITS *Sluis* in *Vlaanderen*.

Den 20. dito 1823 sneuvelde de beroemde Grieksche veldheer MARCO BOZZARIS.

Den 21. dito 1657 sloot de raadpensionaris KATS de beroemde groote vergadering der Staten-Generaal met eene voortreffelijke aanspraak.

Den 21. dito 1810 werd Z. D. H. JEAN BAPTISTE JULES BERNADOTTE, Prins van *Ponto-Corvo*, tot Kroonprins van *Zweden*, en zijne wettige mannelijke afstammelingen tot opvolgers van den troon verkozen.

Den 21. dito 1823 ging de vesting *Korunna* aan de *Franschen* over.

ARNHEM, den 21. Augustus.

Het water is hoog in den *Rijn* aan de Paal:

Den 20 Aug. 1 El 6 Palm 0 Duim; [illegible] 0 D[illegible]
Den 21 dito 1 El 6 [illegible]

[illegible]

A A N B E S T E D I N G.

Op Dingsdag den 18. September 1827, ten 12 ure des middags, zal, in het Lokaal van het Departement van Binnenlandsche Zaken, te *Brussel*, in het openbaar worden Aanbesteed:

De LEVERANTIE *van* 12 PAPIERSOORTEN, *uitmakende eene hoeveelheid van* 13,180 *Riemen, ten behoeve van de Algemeene Zegel-Kantoren te* 's Gravenhage *en te* Brussel.

De Konditien en Voorwaarden, waarop deze Aanbesteding zal geschieden, liggen ter lezing op de Griffie van het Provinciale Gouvernement van *Gelderland*, alwaar mede de Papier-Monsters ter visie voorhanden zijn.

De Gouverneur der Provincie *Gelderland*,
Bij deszelfs absentie,
Het Lid van Gedeputeerde Staten,
J. C. VAN ECK.

† † † De DYKSTOEL van het *ARNHEMSCHE en VELPSCHE BROEK* is voornemens, op Vrijdag den 31. Augustus aanstaande, [illegible] ure, op het Raadhuis te *Arnhem*, publiek Aan te [illegible] INVULLEN der beide Doceeringen van den Dijk, [illegible] *Sluis* tot aan de *Scheisprong*, het MAKEN van [illegible] WERK tegen een gedeelte van dezen Dijk, en [illegible] van eene kwantiteit GRIND op denzelven. — Het Bestek [illegible] ter lezing op de Secretarie der Stad *Arnhem*, bij den [illegible] *[illegible] ZELINGH* te *Velp* en aan het Veerhuis te [illegible] aanwijzing van dit werk zal gedaan worden door den werkbaas [illegible] *[illegible]ERS*, in de *Dusseldorpsche Wagen* te *Arnhem* woonachtig [illegible]

§ § § HUISMEESTEREN van St. *[illegible] Gasthuis* binnen *Arnhem*, als daartoe naar behooren geautoriseerd, zijn voornemens om aan den meest- en geenoegbiedenden, ten huize van de Weduwe *PEPFENHAUSER*, in *het Zwijnshoofd*, binnen *Arnhem*, op Vrijdag den 31. Augustus 1827, bij inzet, en op Vrijdag den 14. September daaraanvolgende, bij toeslag, telkens des avonds ten zes ure, in het openbaar te verkoopen:

1. Een BOERENERVE, gelegen in *Overbetuwe*, onder *Elden*, Gemeente *Elst*, bestaande uit een SCHUUR, met TUIN, BOOMGAARD, ongeveer dertig Bunders BOUWLAND en zestien Bunders WEILAND, aan of nabij elkander gelegen.

Voorts onder *Huissen*, in de nabijheid der Brouwerij gelegen, [illegible]ee en een halve Bunder BOUWLAND, en eindelijk nog onder *Rijkerswoerd* ongeveer vijf Bunders WEILAND.

Al hetwelk thans in pacht wordt gebruikt door den Landbouwer *[illegible] SMITS*.

2. Een tweede BOERENERVE, allernaast de voorgaande gelegen, bestaande uit HUIS, ACHTERHUIS, SCHUUR, BAKOVEN en HOOIBERG met TUIN, BOOMGAARD, ongeveer dertig Bunders BOUWLAND en vijf Bunders WEILAND, aan of nabij elkander gelegen. — Voorts onder *Rijkerswoerd* nog ongeveer zes Bunders WEILAND.

Al hetwelk thans in pacht gebruikt wordt door *W. HOOGVELD*.

Welke beide voorschrevene Erven, als een zeer voordeelig geheel uitmakende, ook in eene generale massa zullen geveild worden.

Ter aanwijzing adresseere men zich bij de voornoemde Pachters. Nopens de conditien van verkoop kan men informatien bekomen ten Kantore van den Notaris Mr. *G. VAN ECK*, in Bakkerstraat, te *Arnhem*.

† † † De Notaris *P. WIEGAND*, te *Nijmegen*, zal op Dingsdag den 28. Augustus 1827, des namiddags ten 2 ure, ten huize van *H. VAN KOOLWYK*, te *Winssen*, finaal aan de meestbiedenden verkoopen:

Eenen aanzienlijken BOUWHOF, *den Hoogen Weerdt* genaamd, gelegen aan de Hoogstraat, onder *Winssen*, bestaande in HUIS, BAKHUIS, KERNMOLEN, SCHUUR, HOF, BOOMGAARD en HOUTGEWAS, met annex BOUW- en WEILAND, te zamen groot 22 Bunders en 95 Roeden.

In Perceelen ingezet en met de hoogen gebragt op . . *f* 7565 — 00.
En in massa op . . . . - 7564 — 00.

§ † § *J. C. FISCHER*, Notaris te *Ede*, is voornemens op Zaturdag den 22. September 1827, bij inzet, en op den 6. October 1827 bij toeslag, respectievelijk 's middags ten 12 ure, ten huize van den Kastelein *G. VAN DE CRAATS*, te *Ede*, publiek te verkoopen:

Een voor weinig jaren nieuw opgebouwd HEEREN HUIS, voorzien van zes Behangene en meest geplafonneerde KAMERS, KEUKEN, MEIDEN- en PROVISIEKAMER, ruime ZOLDER, ACHTERHUIS en twee KELDERS, voorts SCHUUR en STALLING, spatieuse TUIN, groot ruim 85 Roeden Nederl. en beplant met exquise VRUCHTBOOMEN, staande en gelegen in de nabijheid van een Institut in het Dorp *Ede*, aan den Nieuwen Straatweg van *Arnhem* op *Amsterdam*, en hebbende voor en achter het uitzigt op dezelve en op de daarachter bebouwde gelegene Bergen en Bosschen; alles te aanvaarden met primo November 1827 en zijnde van heden af aan dageljks te zien.

Nadere informatien ten Kantore van voornoemden Notaris, alwaar de veil-conditien acht dagen vóór den inzet ter lezing zullen liggen.

§ § § *J. C. FISCHER*, Notaris te *Ede*, is voornemens op Donderdag den 30. Augustus 1827, bij inzet, en 14 dagen daarna, zijnde den 13. September 1827, bij toeslag, beiden 's voormiddags ten tien ure, ten huize van de Wed. [illegible] *[illegible] Klomp*, onder *Geldersch Veenendaal*, publiek te verkoopen:

[illegible] BOEREN [illegible] met SCHUUR, twee BERGEN, BAKHUIS [illegible] GETIMMERTEN, mitsgaders HOF-, BOUW- [illegible] WEILAND, te zamen groot 6 Bunders en 11 Roeden; voorts nog eene DAGHUURDERS WONING en diverse [illegible] BOUW- en WEILAND, alles staande en gelegen aan den Straatweg, bij *de Klomp* voormeld, en waarvan de aanwijzing zal geschieden door *GERRIT VAN SCHARRENBURG*, wonende op voormelde Hofstede.

*** ONDERLINGE BRAND-WAARBORG-MAATSCHAPPY.

Wij Ondergeteekenden, Commissarissen van de *Onderlinge Brand-Waarborg-Maatschappij*, onder Directie van den Heer *JACOB DE JONGH*, te *Amsterdam* gevestigd, hebben het genoegen om de daarbij belanghebbende te berigten:

Dat de *Rekening* en *Verantwoording* van de Directie en Administratie door denzelven Heer Directeur, over het jaar 1826, omtrent deze Maatschappij gehad en gehouden, aan ons ondergeteekenden, in tegenwoordigheid van Heeren Correspondenten en Deelgenooten, op heden is gedaan, en daarbij tevens door Zijn Ed. aan ons overgelegd, een allezins naauwkeurig overzigt van den tegenwoordigen staat dezer Inrigting, en dat het een en ander, wederom alle kenmerken van juistheid in zich bevattende, met onze volle goedkeuring is bekrachtigd geworden.

Zijnde het ons bij die gelegenheid gebleken, dat de verdeeling der Gebouwen, naar gelang van derzelver standplaats, bereids zoo verre gevorderd is, dat deze zoo doelmatige maatregel zeer spoedig geheel volbragt zal zijn, terwijl de voortdurende bloei, uit de dagelijks toenemende deelnemingen kenbaar, een overtuigend bewijs van het algemeen vertrouwen oplevert. — Eindelijk moeten wij hier nog bijvoegen, dat door den Directeur tot zijnen mede Directeur is aangenomen zijn Schoonzoon, de Heer *L. M. SCHOUWENBURG*, en dat deze aangegane Associatie ons bijzonder aangenaam is, daar wij ons verzekerd houden, dat dezelve zal strekken tot [illegible] eener duurzame administratie, op denzelfden vasten [illegible] juistheid, als welke zoo veel tot de uitbreiding dezer Inrigting heeft bijgedragen.

Amsterdam, den 16. Augustus 1827.

[illegible] VAN HALL,
Mr. J. HUYDECOPER VAN MAARSEVEEN,
Commissarissen binnen Amsterdam.
P. H. VAN FENEMA,
Mr. W. A. DE JONGE,
W. H. J. VAN WESTREENEN VAN TIELLANDT,
Commissarissen buiten Amsterdam.

† † † Al degenen welke iets te vorderen hebben van, of verschuldigd zijn aan den Boedel van wijlen *JOHANNA PETERS*, Weduwe van *G. J. MESSING*, gewoond hebbende en overleden te *Arnhem*, gelieve daarvan vóór of op den 20. September 1827 aangifte of betaling te doen ten Kantore van den Notaris *A. J. N. GODEFROY*, residerende te *Arnhem*.

† § † Alle degenen welke iets te vorderen hebben van, of schuldig zijn aan *JANNIS DE GOEY*, laatst Papier-Fabrikant, te *Eerbeek* woonachtig, worden verzocht daarvan aangifte te doen voor den 1. September 1827, ten Kantore van den Notaris *J. M. DE KRUYFF*, te *Brummen*. Brieven *franko*.

Te ARNHEM, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.